

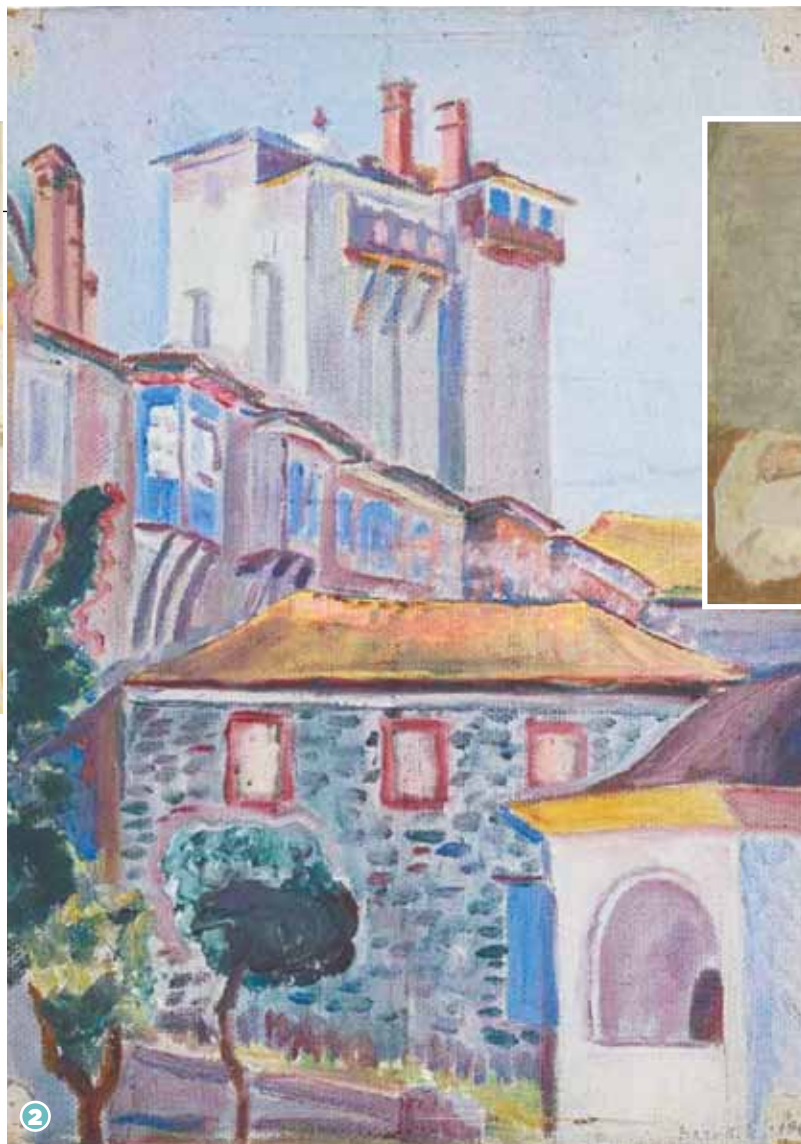

1. Αυτοπροσωπογραφία, 1950. Ελαιογραφία σε χάρντμπορντ. Ιδιωτική συλλογή.

2. Βατοπέδι, 1929. Ελαιογραφία σε καμβά. Ιδιωτική συλλογή.

3. Γυναικείο γυμνό, 1956. Ελαιογραφία σε ξύλο. Ιδιωτική συλλογή.

4. Γυμνό - πλάτη. Ελαιογραφία σε χάρντμπορντ. Ιδιωτική συλλογή.

Ο ΧΑΜΗΛΟΦΩΝΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΟΥΡΛΟΥΜΗΣ

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος αποχαιρετά δυναμικά την παλιά χρονιά με μια μεγάλη αναδρομική έκθεση του ζωγράφου

ΤΗΣ
ΜΑΡΙΛΕΝΑΣ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

«**Α**ντιγράφουμε την πραγματικότητα που βλέπουμε, για να εκφράσουμε κάτι άλλο, που δεν πιάνεται με τις αισθήσεις μόνο» έλεγε κάποτε σε συνέντευξή του. Ο ίδιος ζωγράφιζε την Αθήνα και τους ανθρώπους της, τον Λυκαβηττό και τον Υμηττό, το Παγκράτι και τον Χολαργό, αλλά και την κοντινή, αγαπημένη του Αίγινα. Ο ζωγράφος Ανδρέας Βουρλούμης (1910-1999) αγαπούσε τις ασήμαντες όψεις της πόλης, τους ανθρώπους και τα σπίτια τους και τις στιγμές της καθημερινότητάς τους, όπως την εικόνα μιας ταπεινής απλωμένης μπουγάδας στην ταράτσα, και τις μετέφερε στον καμβά και στο χαρτί με ελάχιστες γραμμές και χρωματικές πινελιές, με μια ευαισθησία που παρέμενε αναλλοίωτη στον χρόνο.

Κοντοζυγώνει η συμπλήρωση των 25 χρόνων από τον θάνατό του, όμως η αναδρομική έκθεση «Ανδρέας Βουρλούμης ο Αττικός» στο αίθριο του 4ου ορόφου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος στο ΚΠΙΣΝ δεν έχει επετειακό χαρακτήρα. Πρόκειται για μια μεγάλη παρουσίαση του χαμηλόφωνου έργου του Ανδρέα Βουρλούμη, με 140 πίνακες και 80 λυτά σχέδια (τοπία, νεκρές φύσεις, εσωτερικά, γυμνά και πορτρέτα), εκ των οποίων περίπου τα 160 παρέμεναν μέχρι σήμερα αδημοσίευτα ή και άγνωστα σε κοινό και ειδικούς. Η επιμέλειά της ανήκει στους ιστορικούς τέχνης Σπύρο Μοσχονά και Αθηνά Κυριακώδη και παρουσιάζει ευθύγραμμα τη διαδρομή του: από τα πρώτα βήματά του στη ζωγραφική τη δεκαετία του '20, στη νεότητα που πέρασε στο Παρίσι, στα σκληρά χρόνια της Κατοχής και στις μεταπολεμικές δεκαετίες στην Ελλάδα που ποτέ δεν εγκατέλειψε.

Εργα που παρουσιάζονται για πρώτη φορά
Ο Βουρλούμης γνώρισε την αναγνώριση

όσο ζούσε, μάλιστα έχουν διοργανωθεί δύο αναδρομικές εκθέσεις αφιερωμένες στο έργο του στην Εθνική Πινακοθήκη και στο Μουσείο Μπενάκη (το 1990 και το 1999 αντίστοιχα, λίγο μετά τον θάνατό του). «Έχουν γίνει και στο παρελθόν και πιστεύω θα γίνουν και στο μέλλον. Ωστόσο πιστεύω ότι η συγκεκριμένη έκθεση έχει να συνεισφέρει πολλά. Αφενός γιατί πολλά έργα παρουσιάζονται για πρώτη φορά, αφετέρου γιατί τυπώνεται και ένας κατάλογος μαζί με ένα εκτενέστατο κείμενο του Σπύρου Μοσχονά το οποίο παρακολουθεί τη συνολική διαδρομή του Βουρλούμη από τη δεκαετία του '30 μέχρι το τέλος της ζωής του. Νομίζω ότι είναι ο καλύτερος κατάλογος που αναφέρεται στο έργο του, δίχως να θέλω να μειώσω τη σημασία προηγούμενων μελετών. Πιστεύω ότι η συμβολή του θα είναι σημαντική στην ανάδειξη και κατανόηση του έργου του» θα εξηγήσει στο «Βήμα» ο πρόεδρος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, Σταύρος Ζουμπουλάκης. Στον κατάλογο περιλαμβάνεται ένα εκτενές κείμενο του Σπύρου Μοσχονά, ο οποίος έχει μελετήσει σε βάθος το αρχείο και το έργο του Βουρλούμη μαζί με την Αθηνά Κυριακώδη (μαζί κατέγραψαν και το σύνολο του έργου του που βρίσκεται στην κατοχή της οικογένειας αλλά και σε ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές), αλλά και κείμενα της Φάνης-Μαρίας Τσιγκάκου, του Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου, του Σταύρου Ζουμπουλάκη, του Αλέξη Τσαούση και του Παναγή Βουρλούμη, γιου του ζωγράφου. Ο μεγαλύτερος αριθμός των έργων στην έκθεση προέρχεται από τη συλλογή του, με τα υπόλοιπα να συμπληρώνονται από άλλες ιδιωτικές συλλογές.

Μονοθεματικός αλλά ευαίσθητος δημιουργός
Η ιδέα της διοργάνωσης ανήκε στον Σταύρο Ζουμπουλάκη, καθώς πρόκειται για έναν

από τους αγαπημένους του ζωγράφους. Πρωτοήρθε σε επαφή με το έργο του όταν έγινε η μεγάλη αναδρομική στην Εθνική Πινακοθήκη αλλά και μέσα από εκθέσεις στην Γκαλερί Ιόνη της Πιερρέτας Λορεντζάτου και της Χριστίνας Μόραλη στην Κηφισιά. «Πιστεύω ότι είναι ένας σπουδαίος ζωγράφος. Δεν είχε περιόδους στην πορεία του, ήταν μονότροπος και μονοθεματικός. Ωστόσο το έργο διαθέτει ένα εκπληκτικό στοιχείο που δεν απαντάται συχνά. Ενώ κάνει το ίδιο και το ίδιο, δεν αντιγράφει τον εαυτό του, δεν γίνεται φάμπρικα αναπαραγωγής των έργων του. Καθένας από τους πίνακές του έχει τη δική του πνοή, μοιάζει να είναι κάτι καινούργιο. Η συνεργασία με τον Παναγή Βουρλούμη για την πραγματοποίηση της έκθεσης ήταν ένα ευτυχές γεγονός. Νομίζω ότι χάρη στη συμβολή όλων των συμμετεχόντων πρόκειται για μια πολύ ωραία έκθεση».

Κάπως έτσι η Εθνική Βιβλιοθήκη αποκτά σιγά-σιγά το δικό της εικαστικό στίγμα, με τις επιλογές των εκθέσεων που διοργανώνει σε μια συνεχή ροή να κινούνται σε έναν άξονα ανάδειξης αγνώστων ή παραγνωρισμένων ως επί το πλείστον δημιουργών. «Δεν είναι αυτή η περίπτωση του Ανδρέα Βουρλούμη αλλά καλλιτεχνών όπως για παράδειγμα η Ελένη Σταθοπούλου (1914-2016). Ποτέ όσο ζούσε δεν διοργανώθηκε αναδρομική της έκθεση. Στο ίδιο πνεύμα ήταν και η έκθεση του γραφίστα Αγγελου Σπαχή (1903-1960), ενός δημιουργού που δεν ήξερε κανείς. Ενα άλλο χαρακτηριστικό των εκθέσεών μας είναι ότι συνοδεύονται από την έκδοση ενός πολύ αξιόλογου καταλόγου. Γιατί οι εκθέσεις φεύγουν αλλά ο κατάλογος μένει για να μελετήσουν οι επόμενοι».

Να σημειωθεί ότι πρόκειται για εκθέσεις ιδιαίτερα δημοφιλείς, με προεξάρχουσα εκείνη του Σπαχή, την οποία επισκέφθηκαν τουλάχιστον 15.000 άτομα σε μια περίοδο δύο μηνών, και είναι πολλοί οι λόγοι που συντελούν σε αυτή την επιτυχία. «Κατ' αρχάς είμαστε ανοιχτά επτά ημέρες την εβδομάδα, από το πρωί στις 9.30 μέχρι τις 8 το βράδυ και με ελεύθερη είσοδο. Ίσως το γεγονός ότι δεν τον γνώριζε κανείς να αποτέλεσε ένα κίνητρο για τη γνωριμία με έναν δημιουργό που υπηρέτησε μια λαϊκή τέχνη, εκείνη του λογότυπου, της γραφιστικής, της διαφήμισης».

i

«Ανδρέας Βουρλούμης ο Αττικός», στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, λεωφ. Συγγρού 364, Καλλιθέα, ως τις 28/2.